

SLOVENŠČINA , 8. a/1; 13. 5. 2020 – 15. 4. 2020

Dober dan, učenke in učenci 8. a/1!

Veliko ste se že naučili o zloženih povedih. Zdaj veste, da so zložene povedi sestavljene iz najmanj dveh stavkov. Eden od njiju je glavni. Označimo ga tako: **S**.

Ker je glavni, lahko stoji sam. Odvisnih stavkov je več vrst, in sicer glede na to, s katerim podatkom dopolnjujejo povedek glavnega stavka. Ker je odvisnih stavkov več vrst, poznamo zanje različne vprašalnice in označbe.

Kdor še ni napisal povzetka zloženih povedi s primeri v zvezek, naj naredi to zdaj.

Danes se boste naučili, kaj je **prilastkov odvisnik**.

Prilastek je del stavčnega člena. Natančneje določa osebek, predmet ali prislovno določilo glavnega stavka. Prilastkov odvisnik stoji takoj za tisto besedo, ki jo natančneje določa. Lahko stoji za glavnim stavkom ali sredi glavnega stavka. Po njem se vprašamo z besedico KATERI + beseda, KAKŠEN + beseda in ČIGAV + beseda. Prilastek označimo s pikami pod delom stavčnega člena, enako, s pikami, označimo prilastkov odvisnik.

1. Primer za določitev prilastka.

Mojca drži v naročju mladička.

Določimo stavčne člene:

Kaj dela? /drži – povedek/

Kdo/kaj drži? /Mojca – osebek/

Koga /kaj drži? /mladička – predmet v 4. skl., tož./

Kje drži? /v naročju – prisl. dol. k./

Ker bi radi izvedeli več o Mojci in mladičku, **postavljamo vprašanja in dodajamo besede**.

Čigava Mojca?

Kakšnega mladička?

Katerega mladička?

Sosedova Mojca drži v naročju **ljubkega pasjega** mladička.

Novi povedi smo dodali novo besedno vrsto, in sicer **pridevnike**; *svojilnega, lastnostnega in vrstnega*. Pridevniki imajo v stavku vlogo **prilastka, dela stavčnega člena**, kar pomeni, da ne morejo stati samostojno, ampak le ob polnopomenskih besedah, torej jedru, samostalniku. Prilastek označimo s pikicami pod že označeni stavčni člen. /Npr.: Sosedova Mojca označiš z ravno črto, ker je osebek, pod besedo *sosedova* pa napišeš pikice./

Določimo stavčne člene in dele stavčnih členov:

Kaj dela? /drži – povedek/

Kdo/kaj drži? /*Sosedova Mojca* – osebek/

Koga /kaj drži? /*ljubkega pasjega mladička* – predmet v 4. skl., tož./

Kje drži? /v naročju – prisl. dol. k./

2. Tudi prilastki so lahko izraženi s stavki, tako imenovanimi prilastkovimi odvisniki.

Primer.

- a) Mojca, *ki je sosedova*, drži v naročju ljubkega pasjega mladička.
- b) Sosedova Mojca drži v naročju pasjega mladička, *ki je ljubek*.
- c) Sosedova Mojca drži v naročju ljubkega mladička, *ki je pasji*.

Vsebina povedi je enaka, a povedano je drugače: z dvostavčno povedjo, **s prilastkovim odvisnikom**.

V primeru »a)« vidiš, **da je glavni stavek razdeljen na dva dela, vmes pa se je vrnil prilastkov odvisnik. V takih primerih bodi pozoren na zapis vejice, ki sta dve, in sicer levo in desno od prilastkovega odvisnika.**

V podredno zloženih povedih je vejica ločilo, ki loči glavni stavek od podrednega/odvisnega.

Za uvod v samostojno delo si nekaj ponovil in nekaj novega izvedel. Čas je za uporabo tega znanja z vajami v 2. delovnem zvezku, **str. 65–72: Prilastkov odvisnik**

Natančno sledi navodilom. Naloge rešuj po zaporedju. Ne izpuščaj jih, napiši vse odgovore. Delaj zbrano. Ko končaš, preveri na znani spletni povezavi rešitve. Pregledane naloge s pisalom drugačne barve označi, kot to narediš pri preverjanju vsakokrat v šoli.

O prilastkovem odvisniku naredi zapis v zvezek. Ko to opraviš, ponovi vso naučeno snov o podredno zloženih stavčnih povedih.

Po ponovitvi. V zvezek zapiši najmanj en svoj primer za vsako vrsto odvisnika.

Ponavljajte staro in novo snov, šolsko leto se bo junija zaključilo, vi pa boste pridobili še najmanj eno oceno »na daljavo«.

Kdor se mi še ni v teh dveh mesecih oglasil ... Moram reči, da me zanj skrbi.

Kdor je opravljal bralno značko, naj mi piše, četudi je še ni končal.

Želim vam uspešno delo.

Lep pozdrav!

Milena H. G.